

Greiðslujöfnuður við útlönd og erlend staða þjóðarbúsins á fyrsta ársfjórðungi 2009

Á vef Seðlabanka Íslands hafa nú verið birt bráðabirgðayfirlit um greiðslujöfnuð við útlönd á fyrsta ársfjórðungi 2009 og um stöðu þjóðarbúsins í lok fjórðungsins.¹

Viðskiptajöfnuður var óhagstæður um 49,4 ma.kr. á fyrsta ársfjórðungi sem er talsvert minni halli en á síðustu fjórðungum á undan. Rúmlega 14 ma.kr. afgangur var í vöru- og þjónustuviðskiptum við útlönd en rétt yfir 59 ma.kr. halli þáttatekna og 2,6 ma.kr. halli á þjónustuviðskiptum skýrir óhagstæðan viðskiptajöfnuð.

Halla á þáttatekjum á fyrsta ársfjórðungi má að langmestu leyti rekja til hárra vaxtagjalda innlendra aðila erlendis. Sá hluti þessara vaxtagjalda sem rekja má til gömlu bankanna eru ógreidd og mynda því ekki raunverulegt greiðsluflæði frá landinu.

Greiðslur í vanskilum koma til hækkunar á skammtímaskuldum þar sem þær eru raunverulega fjármagnaðar af skuldareigendum, það mælist sem innstreymi fjár í fjármagnsjöfnuði. Hreint fjárinnstreymi mældist 122,8 ma.kr. á fyrsta ársfjórðungi sem skýrist m.a. af áður-nefndri fjármögnun á vanskilum.

Hrein staða við útlönd var neikvæð um 4.580 ma.kr. í lok fyrsta ársfjórðungs og réttist af um rúma 131 ma.kr. frá síðasta fjórðungi. Helsta skýringin á þessari þróun milli ársfjórðunga er lækkun á skammtímaskuldum Seðlabankans en gengisþróun hefur einnig einhver áhrif.

Erlendar eignir námu 8.479 ma.kr. í lok ársfjórðungsins en skuldir 13.059 ma.kr. Vert er að geta þess að inni í tölum um erlendar skuldir eru ennþá eignir og skuldir viðskiptabankanna þriggja sem nú eru í greiðslustöðvun. Fjármögnun vanskila hefur líka haft áhrif til hækkunar á skammtímaskuldum.

Fyrri ársfjórðungar hafa verið endurskoðaðir út frá nýjustu upplýsingum sem Seðlabankanum hafa borist. Endurskoðunin hefur mest áhrif á liði beinnar fjárfestingar Íslendinga erlendis á fjórða ársfjórðungi 2008 og munar þar mest um lækkun á liðnum eigið fé.

¹ Sjá Hagtölur á <http://www.seðlabanki.is>

Við uppgjör á ársfjórðungnum var tekin upp breytt aðferðafræði við að meta tekjur af beinni fjárfestingu. Í stað þess að mæla verðhækkunarágóða (Capital gain) eða verðhækkunartap (Capital loss) er einungis mældur hagnaður eða tap sem tengist viðkomandi rekstri. Breytingarnar eru í samræmi við alþjóðastaðla sem flest lönd innan OECD fylgja.

Vinnsla þjónustujafnaðar er frá og með fyrsta ársfjórðungi 2009 í höndum Hagstofu Íslands. Samfara yfirfærslunni til hagstofunnar hefur verið gerð breyting á aðferðafræði gagnasöfnunar sem þýðir að tölur eru ekki fyllilega sambærilegar milli tímabila. Hagstofan byggir gagnasöfnun alfarið á gögnum frá fyrirtækjum. Seðlabankinn beitti hins vegar blandaðri aðferðafræði við uppgjör þjónustuviðskipta við útlönd. Fengin voru gögn frá stærstu fyrirtækjum en viðskipti áætluð fyrir lítil og meðalstór fyrirtæki út frá gjaldeyrisviðskiptum þeirra í íslenskum bönkum.

Tafla 1. Ársfjórðungslegur greiðslujöfnuður við útlönd í milljörðum króna á verðlagi hvers tíma

	2008 /1	2008 /2	2008 /3	2008 /4	2009 /1
Viðskiptajöfnuður	-59,6	-140,5	-114,3	-311,1	-49,4
Útflutningur vöru og þjónustu	110,7	172,2	172,8	194,1	153,9
Innflutningur vöru og þjónustu	-147,8	-183,6	-193,9	-160,6	-142,0
Þáttatekjur og framlög, nettó	-22,6	-129,0	-93,1	-344,6	-61,4
Fjármagnsjöfnuður	247,2	107,6	136,0	549,7	122,8
Fjármagnshreyfingar án forða	254,2	85,3	250,6	552,0	76,7
Erlendar eignir, nettó	283,9	-357,1	208,7	616,7	83,7
Erlendar skuldir, nettó	-29,7	442,4	41,9	-64,6	-7,0
Gjaldeyrisforði (- aukning)	-6,5	22,6	-114,9	-1,9	46,5
Skekkjur og vantalíð nettó	-187,6	32,9	-21,7	-238,6	-73,4

Tafla 2. Erlend staða þjóðarbúsins í lok ársfjórðungs á verðlagi hvers tíma í milljörðum króna

	2008 /1	2008 /2	2008 /3	2008 /4	2009 /1
Erlendar eignir, alls	7.883	8.447	9.956	8.988	8.479
Bein fjárfesting erlendis	1.756	1.910	2.476	1.417	1.274
Erlend markaðsverðbréf	2.086	2.091	2.222	2.331	2.033
Aðrar fjáreignir en forði	3.821	4.243	4.882	4.733	4.715
Gjaldeyrisforði	220	203	375	431	384
Erlendar skuldir, alls	9.920	10.547	12.314	13.700	13.059
Bein fjárfesting á Íslandi	839	887	869	578	452
Innlend markaðsverðbréf	4.588	4.839	5.432	6.028	5.995
Aðrar erlendar skuldir	4.493	4.821	6.012	7.018	6.539
Hrein staða við útlönd	-2.037	-2.101	-2.358	-4.711	-4.580

Nánari upplýsingar veitir Ríkarður Bergstað Ríkarðsson á upplýsinga-
sviði Seðlabanka Íslands í síma 569-9600.